

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Vrîl de Duminecă pe an
— 4 coroane. —
Pentru România și
străinătate pe an:
40 franci.

Manuscripte nu se napolază

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: pr
dată 14 bani; a doua o
12 bani; a treia oară 8
de fiecare publicație

Atât abonamentele cât
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Serisori nefracate nu se
primiso.

TRIBUNA POPORULUI

CRITERII...

(*) În sfârșit, parlamentul din Budapesta a votat proiectul de lege asupra reformei incompatibilității, care provocase multă zarvă.

Mai bine de un sfert de veac este, de când parlamentul acesta n'a produs nici o lege, care să nu fi avut câte un ascuțit îndreptat contra nemaghiarilor, contra naționalităților din Ungaria; așa că șovinistii dădați la meseria de legiuitori, nici nu sunt în stare să înțeleagă rostul unei legi care ar scăpa din vedere oprirea sau nedreptățirea nemaghiarilor din patrie.

Efect al unei îndelungate practice și ca rezultat al educației șoviste, — ei nu se împacă cu un proiect, ca cel al incompatibilității, menit să curățe, într-o câtva, atmosfera maghiară; ei vin și în ceasul din urmă, cu idei de rotunjire, de complectare, de afișare a unui „criteriu“ fundamentale, menite a determina direcțiunea legii de incompatibilitate.

Degenerarea corpului legislativ într-o adunătură de imposturi, sinecuriști, gheșefari, etc. pentru contele Eszterházi, bună-oară, nu era un motiv care să impună necesitatea și să dea direcția reformei incompatibilității. Nu în acea degenerare vede contele perirea instituțiilor și periclitarea echilibrului din stat; [alt unde-va e „pericolul pentru — idea de stat“, crede d-sa. În naționalități este pericolul!

Această idee și-o expune contele Eszterházi într-o broșură verde, împărțită din belșug în parlament cu ocaziunea votării proiectului incompatibilității.

Deși sosită prea târziu broșura, deputații votând legea incompatibilității aplaudau pe Eszterházi, pentru „patriotica“ sa divinațiune, pentru archi-maghiarismul său.

Etăa cari sunt criteriile dela cari porcezend trebuia, după Eszterházi, să se întocmească o lege a incompatibilității:

Atât în programul Românilor cât și în al Slovacilor e evidentă tendința contrară față cu statul național maghiar; e atacată chiar integritatea teritorială a statului.

Deci „punctul de vedere etic superior pretinde“ ca în fața acestora „să fie încuiate cu deservire porțile legislative maghiare“.

Apoi, agitatorii, cari lucrează în patrie, și în străinătate, „cu banii străini“ înjurând „patria maghiară“ și națiunea“, săvârșind acte cari cad sub pedeapsă, — în curs de cinci ani dela condamnare să fie incompatibili.

Apoi, membrii băncilor, ca Albina și Tatra, cari „poartă un război de exterminare contra elementului maghiar“, cari nu cunosc alt scop decât „deposedarea clasei de proprietari maghiari, ruinarea poporului maghiar al pământului maghiar“, — să nu fie admiși în corpul legislativ maghiar!

Acestea sunt criteriile, din cari ar fi trebuit să pornească, după con-

contele Eszterházi, reforma incompatibilității.

Bietutul lup; afurisitul de miel în tulbură apa!

Astel se prezintă „etica superioară“ șovinistă; astfel ineptiile și alurărilor se ridică la rangul de: opinie publică maghiară.

În astfel de abnormități vedem criteriile judecării „patriotice“ a căror eră nu se mai sfârșește odată!

Lege contra emigrării. După cum anunță „Föv. Tud.“, în ministerul de interne s'a pregătit deja un proiect de lege pentru împiedicarea emigrării, pe care primul-ministru Széll îl va prezenta în cel mai apropiat timp parlamentului, pentru a fi dezbătut.

Nu credem că prin legi să se poată remedia o plagă care are atât de adânci rădăcini, cari nu prin legi se pot smulge ci prin administrație, justiție și gospodărie politică-economică cinstită.

Politica Habsburgilor.

„Prager Zeitung“ în numărul său dela 18 Iunie publică următoarea epistolă adresată de M. Sa Monarchul locotitorului Coudenhove:

Iubite conte Coudenhove! Am văzut cu o rară mulțumire expresiunea alipirii blânde și intime către mine și Casa mea, alipire pe care cele două neamuri din regatul meu boem totdeauna mi-le-a manifestat atât de frumos și în înțelegere. Progresul ce se poate observa pretutindeni, și pe care am avut plăcerea să-l remarciez din nou pe toate terenurile intelectuale și economice; dezvoltarea vîmtoare ce a luat capitala mea regală Praga, precum și celelalte orașe ce am vizitat, mi-au făcut mare bucurie și mă întărește în speranța, că în curînd regatul meu iubit ceh 'i-se va da și cheazăia cea mai sigură a trainiciei înfloriri: pacea națională mult dorită, a cărei cale a fost netezită prin apropierea realizată pe teren economic. Să dea D-zeu ca așa să fie.

Fu bun a aduce aceste sentimente ale mele la cunoștința publică, precum și mulțumirile mele cele mai depline pentru atitudinea exemplară a poporațiunii.

Aussig, 17 Iunie 1901.

Francisc Iosif.

Deși scurtă, această scrisoare se poate considera drept programul în tregei politice a Habsburgilor, politică al cărei fundament trebuie să fie pacea între naționalități!

Ovreii amărîți.

Ura neîmpăcată ce Ovreii nutresc față de Egan, comisarul guvernial însărcinat să studieze și să remedieze mizeria dintre Ruteni, este îndeobște cunoscută. Insuși „Pester Lloyd“ scriese cu violență pentru că Egan avusese curajul să arate mișeliile ce comit Ovreii — Kazarii cari imigrează în țeară, furisînduse prin satele rutene. Nici de atunci încoace Ovreii n'au desarmat, ci prin presă, care

mare parte este în mâinile lor, chiar zilele acestea vesteau că, în sfârșit, Egan trebuie să plece, deoarece ce există mari neînțelegeri între el și Paris Frigyes, alt comisar pe care guvernul îl atașase pe lângă Egan.

S'a întemplat însă tocmai dimpotrivă: s'a dus Paris!

Într'adevăr, foile maghiare publice o scrisoare a lui Paris, care declară că „și-a reînnoit demisia și aceasta a și fost primită. Recunoaște însă că motivul demisionării sale este neputința sa de a fi rezolvat afacerea ruteană conform măsurilor (mai moderate) ce dînsul propusese ministrului.

Paris credea anume că trebuie a se „menaja kazarii“.

E de înțeles deci durerea presei ovreiești. Îndeosebi „Egyetértés“ și „Magyar Szó“ plâng cu lacrimi că pumnul. Organul lui Bánffy, în numărul său de azi, consacră un articol de fond afacerii, și zice că prin demisionarea lui Paris a fost palmuit adevărul și corectitatea. Insuși „Budapesti Napló“, organul „liberal“ al Ovreiului Vészi, scrisese adevărat mai zilele trecute „că adevărul și corectitatea cer ca Egan să plece ear Paris să rămână!“...

O notă bună pentru ministrul Darányi, poate întâiul care sub „era liberală“ nu joacă după cum cântă Ovreii.

Ugron — trădător.

Marele Secuiu, cel care atât de bine a caracterizat poporul maghiar, este ținta de atac nu numai a presei ovreiești, ci și a celei reformate și chiar kossuthiste. Și aceasta nu numai pentru că de mult deja este în serviciul „reacțiunii“, dar acum de curînd s'a descoperit că este și trădător de patrie: avusese de gând să aducă Muscalii în țeară.

Lucrul acesta se spune anume într-o broșură apărută la Paris din peana lui Rimler, cunoscutul agent politic, agent provocator se poate zice, cu care Ugron a fost de-altminteri în corespondență, dar despre care zice că nu l'a luat nici odată în serios.

Rimler istorisește însă că a mijlocit lui Ugron o întrevvedere cu ministrul francez de externe Delcassé și că între Ugron și bărbatul de stat francez a fost vorbă înainte de toate ca francezii să dea bani pentru a se fonda în Ungaria ziare antigermane, cari să combată Tripla-alianță și să propage ideile franceze și muscalo file. A mai fost vorba ca Francezii să fondeze o bancă în Ungaria, cu un capital de 150 milioane. Sufletul băncii, se înțelege, era să fie Ugron, care în felul acesta își câștiga mare influență și — la tot cazul — era să stîrbească mult din influența Ovreilor asupra finanțelor din Ungaria!

De aici, credem noi, ura mare împotriva lui Ugron, pe care zărele ovreiești, începînd cu „Egyetértés“ și terminînd cu „M. Szó“, îl prezintă ca pe un mare trădător de patrie.

Vorba e numai că nu Ugron este cel dintâiu care cochetează cu adversarii monarhiei noastre și al Triplei-alianțe,

ci meșteșugul acesta l'a învățat dela Kossuth, după cum și Irányi, Helfy și alți kossuthiști și mari patrioți, mers-au și ei toată viața lor pe drumul acesta.

Exaltați.

Ocupîndu-se de broșura „chișta“ vinistă a contelui Eszterházi, „Budapesti Hirlap“ (dela 16) următoarele:

„Ce serviciu mare ar face, dacă János neamului unguresc, șovinismul curcăt maghiar ce vîm sufletul său, cel puțin să-l facă cîuși în saloanele aristocratice, despre hotărîri mari naționale, manifestări impunătoare ale gurești nici vorbă nu poate șovinistii maghiari... suntem scriitorii unguri și... vorbă din seră... fesorii de pela“

Va să zică cine din pghiară nu le este destul și actual, ci pentru fericirea unguresc socot că înose potența încă chiar și de altfel i-a cuprins saturat de o presă neversă și de un oșp didactic încât d'asupra principiilor pe dominante în lumea întreagă niște principii șoviste absolute rare.

Crescînd încă acest parîntrebăm: cam ce fel de „hoză națională“ ar putea să ia conostri maghiari? Pentru că, mai rămas decât să decreteze lucruri: nimicirea cu forța a tăților și desfacerea de Auscolo au săvîrșit totul pe trebuiașcă odată puși sub

Din România

Convocarea camerelor. I se scrie: În consiliul de miniștri, șidenția M. S. Regelui, s'a hotărîrea Camerilor pentru ziua de J Sesiunea nu va dura mai mult mîna.

Primele două zile vor unui proiect al d-lui Haret p flică mai multe articole din le mîntului superior, și votărei

Proiectul convențiunii cu țională va fi depus pe biroul 18 Iunie.

Visită. Duminecă d. a. a vizitat Policlinica din str. 1

Suverana a fost întîmp di Filipescu, marele maregal care e și președintele Policlin treg personalul medical d-nii I Staicovici, Goilav, Teoba țoschi, Marcel, etc.

M. S. Regina s'a i serviciile Policlinice și a lul medical pentru mare ti pune în ajutorarea suf

În secțiunea chir aducîndu-și aminte di

răboiu pentru independență, a legat pansamentul unui copil bolnav.

Dela Policlinică M. S. Regina a vizitat institutul surorilor de caritate unde de asemenea s'a interesat în de aproape de mersul acestei instituții.

Serbare. Duminică după amiază a avut loc în parcul palatului regal Garden-Party-ul la care au fost invitate d-nele patronese și d-nii membrii ai societății „Regina Elisabeta”.

MM. LL. Regele și Regina s'au scotort în parc la orele 5.30 p. m., fiind însoțite de toate persoanele prezente.

AA. LL. RR. Principele Ferdinand și Principesa Maria, cu Principii Carol și Elisabeta, se aflau deja în parc.

Dintre persoanele prezente la acest Garden Party cităm pe: dl președinte al Consiliului de miniștri cu d-na D. Sturdza; ministrul al instrucțiunii publice și d-na d-nt; dl Miasir, ministrul de domenii; ministrul al Capitalei și d-na Procopia Dăbescu; dl prefect al poliției Capitalei și dl Emil Petrescu; dl I. Kalinderu, administratorul domeniilor Coroanei; dl secretar al ministerului de război și dl Gen. Coandă; d-na Dr. Crăstunescu; dl colonel Pressan; doamna Al. Băicoianu; doamna Al. Sc. Ghica; dl și d-na dicescu; dl și d-na Const. Arion; dl și dl general I. Lahovari; d-na dl general Băicoianu; d-na u; d-na și dl Hernia; d-na și d-nteanu; d-na și dl I. Mitileneu; domnul Lahovari; doamna și dl Dr. Ionescu; dl Teke Ionescu; dl Oscar prim-președinte al tribunalului; dl Jean Demetrescu șef de cabinet; dl și dl instrucțiunii publice și dl jef al „Regina Elisabeta”; dl și dl for al așezămîntului „Nifon

ornate
cr
tal
de fața casele civilă
de fața princiară.
grupele de inv
insufletește până
de geniu și lău
Ciolac au distrat
e invitați.

bufet fusesse aranj t în

intrunirea a luat

în străinătate.

Angeria liberalilor în Olanda. La recente pentru parlament, actualul guvern va fi alcătuit din elemente antiliberales: catolici și

monumentului lui Bismarck a fost inaugurat.

Au asistat, perechea imperială, miniștrii și un public numărös. D. de Bulow a rostit un discurs făcând elogii principeului de Bismarck a sfârșit zicând că memoria sa va fi veșnică. Împăratul a depus apoi o coroană la picioarele monumentului.

Legea asociațiilor în Franța. Senatul a discutat proiectul asupra asociațiilor.

Primul articol a fost adoptat.

La art. 2, dl Rambaud a cerut ca ori-ce asociație compusă în parte din străini sau având direcțiunea sau sediul în străinătate, să fie supuse unei declarațiuni prealabile.

Dl Rambaud amintește apoi că numărul străinilor iau parte la congresele socialiste din Franța și cer desarmarea Republicii, dar că ei n'au încercat nici odată să obțină pe a Germaniei sau a Angliei. Otorul cred că prezența fără control a mai multor mii de străini pun Franța în mare primejdie. Străinul a copleșit toate ramurile activității comerțului, industriei și finanelor.

Dl Valle, reporter, replică.

D. Waldeck Rousseau, prim ministru, răspunzând dlui Rambaud, explică că e imposibil a se impune streinilor din Franța un regim special. De altfel, toate asociațiile pot fi dizolvate prin simplu decret. Nici o asociație nu va scăpa de urmăriți când va comite infracțiuni la lege. Articolul 12 răspunde necesității de securitate națională. Cât pentru ostilitatea contra elementului strein, acestea sunt sentimente care aparțin unor altor vremuri. Schimbul de activitate între popoare n'are nici limite, nici frantarie. (Aplause).

Articolul 2 a fost admis, și amendamentul dlui Rambaud respins prin 174 voturi contra 102.

CUGETĂRI.

Amorul ne consolă de toate, chiar și de mahnirile ce ne cauzează.

P. Rochepadre.

Un francez, ori cât spirit ar avea, nu ar putea nici odată să-și facă o idee de o țară care nu e ca a lui.

Galiani.

In amor aș și forma lanfuri tari. este a-și pregăti dureri mari, cum să va întempla să se rupă.

L'abbé Prévost.

Dacă este profit a fi onest, vom fi, dacă trebuie a amăgi, vom fi și reși.

Frideric III.

A vorbi între patru ochi despre misterul amorului, e a se juca cu foc pe un butoiu cu praf de pușcă.

Lévis.

Cea dintâi fericire ce poate da amorul este prima strângere de mână a femeiei ce iubim!

Stendhal.

Când amorul e galant, rare ori este simțitor, și mai totdeauna perdem în partea sentimentelor, tot ce câștigăm din partea grațiilor!

Florile sunt limbajul înșelătorilor!

Albinele culeg după flori miere, și paingurul venin.

O floare pentru fluture nu este de cât o floare; pentru albină însă, ea este un patrimoniu.

Veneratului din Brașov.

Venerate dle Murășanu! Replicând unui răspuns al meu, D-Ta, ori vre-un colaborator de seamă, văd că mă acusați (în nr. 121) de a fi scris când eram „răscolit de patimi”.

D-zeu mi-e martor, că nu. Ci scris-am totemai pentru a nu lăsa ca un fruntaș ca D-Ta, om bătrân și cu barbă lungă, să fie sedus de niște indivizi — ori hai să le zicem persoane — care dacă nu sunt mulțumiți de actuala stare de lucruri din Diecesă Aradului, este nu pentru-că acum ar fi mai rău ca sub oblăduirea mețianistă de forțită memorie, ci pentru-că li-s'au tăiat pur și simplu isvoare ilicite de venite.

Ear' dacă nu m'am adresat de a dreptul redacțiunii D Voastră, este numai pentru-că nu prea aveam speranțe să mi publicăți un articol în care amintesc de mânăstirea H. Bodrog, în ale cărei catastife nu de mult ați figurat încă.

Venerate Domn! E cel puțin ciudat, că deși prin catastifele mânăstirii figurați, pentru noi, ortodocșii de pe aici, n'ați arătat încă atâta interes, încât să veniți pe la noi și de visu să vă convingeți de păreră obștească atât față de sistemul trecut, cât și față de cel actual. Altfel sunteți condamnați să nu aveți o părere justă despre lucruri, ci să le vedeți toate prin prisma lui Măgias ori a diavol avocat Pop, despre care știți și D-Voastră, că azi laudă ce a desprețuit ieri și injură pe cei cu cari și-a cheltuit vraga tinereții.

E deci absolut gratuită acuzarea că din mine vorbește: „aroganța, echivocul, nesinceritatea și virusul vrajbei personale și confesionale”, ori că „tam-nesam” m'aș fi nă-

pustit asupra D-Tale. Nu, Doamne ferește. Dar' mi-a fost milă să văd pe-un om bătrân tras pe sfoară. De aceea am luat condeiul și am făcut câteva reflecțiuni. Pe noul nostru secretar nu l-am laudat: îl cunoaște doar' românimea întreagă ca p'un bărbat integru, cult, isteț și plin de dor de muncă, după cum earăși cine nu cunoaște figura de compătimit a antecesorului său?

Cât privește acum daraverile cu lefurile, de când asemenea chestii aparțin resortului D-Tale? Conform organizării bisericii noastre, consistorul și Sinodul au să judece și să poarte responsabilitatea.

Te-ai supărat apoi pentru-că am înfățișat pe secretarul nostru ca având o poziție mai importantă decât, bunioară, secretarul redacției D-Tale.

Durere! Dar asta așa rămâne, câtă vreme D-Ta faci politică la fel cu poeziile secretarului D-Tale de redacție.

Da, imi dau seamă și eu de menirea presei române. Dacă însă ea în toate și-er face datoria cu obiectivitatea (?) și imparțialitatea (?) cu care tratezi D-Ta afacerile de pe la noi, ar fi val și amar! Și cum eu imi iubesc neamul nu cu mai puțin foc ca D-Ta, de pildă, nu să terorizez am intenționat, ci, dacă se poate, să te opresc de pe povârnișul unde ai ajuns în urma manevrelor unor intriganti de pe aici. Văd că e zadarnic însă. Năravul din fire, n'are leac, ori aduși aminte de proverbul român despre buiestru!

Cât privește acum acușele ce adresăți fruntașilor noștri dela „Tribuna Poporului”, cine să te mai creadă chiar în Ardeal? Dar pe frații acestia noi i-am văzut formând grosul oștirii care s'a răboit pe vremea memorandistă și a congresului naționalităților, pe când D-Ta, ca un cărcotaș nevoiesc, scria serii de articole contra și voia să pună lumea la cale din redacția tainică, ajutat doar de niște ilustrări ră-mase și până în ziua de azi nulități!

Dacă ai scris deci articolul numai ca să ocărăști pe amicii noștri d'aici și să te lauzi, rămâne vorba D-Tale: „te-ai espus numai a face o figură tristă și deamă de cea mai sinceră compătimită. Știm care e datoria noastră și n'avem necesitate de a învăța cum să ni-o împlinim dela aceea, cari au dat națiunii și bisericii noastre în privința aceasta cea mai dureroasă privilegiu de lipsa conștiinței de datorie, de parțialitatea și interesarea egoistă cea mai revoltătoare...”

Ortodoxul.

ENSIUNE.

or, maxime, asemănări și idio-
ste din graiul Românilor din
și Ungaria de Dr. Elie Cristea,
secretar consistorial. Sibiu 1901.

10) „gea învăță-mai vedea de un
de credite vîșie serioasă pur-
11) Banca Națională de dl Dr. Elie
12) Camerei, Luv.

3) iat toate chestiile
M. S. Regia e câte-un tinăr
4) elementul. — cu această

5) nată de că-
cia de pro-
al Palatului
icel, și de l-aul: Prețios ma-
Dădovibilă. Împărțit după
I, atât; — n'am nimic în
e ce nu sunt înșirate pro-
vîntul fundamental sau
gwort), ci clasate sub di-
cuvîntul începător, fie
rt, fie pronume...?
ția în prefață.

„Știu că de cele mai multe ori cu-
vîntul inițial nu este dădător de ton, și am
simțit lipsa de a întocmi și la finea cărții
un catalog, care să ușureze căutarea, mai
ales celor ce se interesează a face studii
speciale; dar — ne-avînd timp pentru a
ceasta și ne-mai vîind a întăria cu publica-
rea — am tipărit cu litere cursive cuvintele
de forță, în giurul cărora se învîrte înțele-
sul. Această purcedere înlocuiește încătrva
catalogul”.

Aceasta e părerea dlui Cristea; prin sub-
terfugii cursive crede d-sa că înlocuiește
practicabilitatea unei întocmiri metodice.

Povața proverbului: „Graba strică tre-
ba”, așa puțin a putut influența pe colec-
torul de proverbe?

Vor fi însă cetitori, pe cari nu-i im-
portă „lipsa de timp” a autorului, care se
respectă și care... vrea și trebuie să dea
un material bine arangeat, pentru a se pu-
tă găsi mai cu înlesnire — greșeli, ca:
„I-a ajuns mukul la degete”, în loc de „I-a
ajuns mukul la degete”, (clasat sub litera
L, — prin-urmare nu-i greșeală de tipar);
sau: „I-a luat apa de pe moară”, în loc de:
„I-a luat apa dela moară”, — etc...

Dar, par-că văd pe dl Dr. Cristea arun-
cînd aceste greșeli „dialectale” în spinarea
Rîșnovului și a Topliței!

La nici un cas însă aceasta nu-l va
acusa, pentru superficialitatea lucrării sale!

Di Cristea trebuia să indice prin note va-
riante în formă lexico-gramaticală exactă,
cărî vedem că are știre de existența pub-
licațiilor din această categorie a folclo-
rului, pe cari în loc de a le înșira în pre-
față, mai bine le cetea și le utiliza în lu-
crarea sa.

Să ne fi spus „barem” unde și în ce
formă mai „ocură” câte una din formele
pe cari d-sa le dă în expresie — dialect-
tală.

Era însă cu mult mai ușor pentru
dl Cristea să procedeze așa cum a proce-
dat și adecă, după-cum ne spune în prefață:

„Firește, foarte multe din proverbele,
maximele, sentințele, asemănările, povețele
și idiotismele colectate și trimise au fost
identice; deci o mare parte din ele a trebuit
eliminată, reținînd numai variantele”.

Cea mai practică metodă! Eliminezi
ceea-ce te-ar încura, materialul cu care nu
ști ce face!

Dar în chipul acesta vorbește un
doctor în limba română?

Punct, pauză.

N'ar fi fost oare mai consult, mai in-
teligent, ca un studiu asupra variantelor să
formeze prefața volumului domnului doctor
ierodiacon și secretar consistorial?

De sigur, l'ar fi aplaudat toată lu-
mea; sau cel puțin n'ar fi rîs nimînd de
abnormitățile ce debitează dl doctor în pre-
față, când vrea să lege feudalismul, reven-
dicările politice naționale, cu... prover-
bele!

„Ce are a face scripca cu iepurele”!
zice un proverb.

Asta nu e muncă serioasă, domnule
doctor Elie Cristea, iero diacon și secretar
consistorial!

Asta nu-l pricepere, domnule doctor
în limba română!

Punct.

Dar, — „dați Cesarului, ce este a Ce-
sarului”.

În lucrarea publicată de dl Dr. Cristea
prețuim munca acelor desinteresăți și mo-
dești colecțanți, cari nerîvnind la titlul de
„autor” au pus la dispoziția dlui Cristea
un bogat material de proverbe; și a căror
muncă este o muncă reală, de preț.

Întru atîta mă bucur de apariția vo-
lului de proverbe.

S. Secula.

Noutăți

Arad, 19 Iunie n. 1901.

Știri personale. *Magnificența Sa dl. V. Mangra*, vicar al *Orăziet Mari*, a sosit ieri în Arad, în ofaceri de serviciu.

Sfârșitul grevei din Reșița. Lucrătorii mineri din Reșița au încetat cu greva și au relăsat lucrul ieri. Direcțiunea minelor a reușit să stabilească, în înțelegere cu conducătorii greviștilor, punctele pe baza cărora s'a putut face pace între muncitori și patroni.

„Comorile naționale”. Representanța din Budapesta, fărăosebire de partid, în unanimitate a hotărât ca să i se ceară guvernului să intervină, să facă pașii necesari pe lângă Majestatea Sa, ca „comorile naționale”, cari se găsesc în vistieria Imperială din Viena să fie aduse la Budapesta.

Se imbulzesc la... „pomana”!

Examenul. Eri la școala superioară română de fete din loc s'au continuat examenul pe clasa II. Din partea Consistoriului este delegat să asiste dl. R. Ciorogariu. Și ieri examenul a avut un bun rezultat.

— Tot ieri a fost examenul la școala primară din Str. Securei, condusă de învățătorul N. Ștef, care implinind tocmai ieri 25 ani de activitate învățătoarească, a fost și obiectul felicitărilor amicilor. Ne alăturăm și noi urărilor de bine aduse acestui harnic învățător. Din partea parohiei la examen a asistat dl. Dr. N. Oncu și I. Ștefanuț, adm. prot., precum a asistat și profesorul liceal dl. G. Pap.

Panamaua din Lipova. Primim următoarele: Referitor la articolul „Panama în Lipova” foarte mă surprinde, că onoratul corespondent nu a scris și numele casarului care fără de a fi fost autorizat, a ridicat și s'asat suma de coroane 8868. Spre orientarea onor. public cetitor cât și a dl. corespondent, rog a bine voi a da loc în prețuita foaie, că suma sumă amintită s'a s'asat încă în anul 1900 luna Februarie de an tescosor meu și nu de mine, care de prezinte ocup postul de casar comunal în Lipova. Referitor la cercetarea ținută la primărie am și eu cunoștință despre aceea, ba chiar am fungat ca martor având a da în unele afaceri informațiuni și nu ca acusat în speranță că mi se va publica mica lămurire, rog a primi mulțumită anticipativă. — Asigurându-Vă de stima ce v-o păstrez. Lipova 18 Iunie, 1901, stimător Aureliu Savici.

Cum călătorește împăratul. Majestatea Sa împăratul și regele nostru, dintre toți domnitorii de azi desfășură mai multă pompă în călătoriile sale. Ca ocaziunea călătoriei sale la Praga Maj. Sa a plecat cu o suită compusă din 340 persoane. Aceștia sunt afară de adjutanți și miniștri, doi lachei, câte un servitor de cameră de curte, vier curteen erdenanță, prim adjutant, curier, anuntător, servitor de cabinet, — mai departe curățitori de argintării, bucrătari, barbier etc. etc. Dând împreună în total, numărul de 340 de persoane, fiecare persoană cu rolul și rostul său.

O nouă cronică manuscrisă. Dl. Gr. Tocilescu în excursiunea ce a făcut la Tirgoviște zilele trecute, a descoperit și un leopisesc scris cu litere cirilice în românește ce tratează despre domnii români dela Tăpelus Vodă (1451) până la Costantin Brancoveanu. Această carte bine conservată este proprietatea păr. Bădea Predescu preotul Mănăstirei Dealului.

Bucurie în familia Tarului. O telegramă sosită din Petersburg anunță că țarevna Alexandra a dat naștere unei princepe.

Se vede că suntem în era fetelor; după regina Italiei vine și țarevna cu o fată. Cliroromii sosesc mai cu greu, cum se vede.

Din Dietă. În Dietă continuă discuția generală asupra proiectului de lege al simplificării administrației. Discuția e puțin animată, și merge ca pe apă.

Știre personală. Dr. Romulus L. Crăciun dela facultatea din Viena, specialist în boalele interne, s'a relăsat dela studiul său specialistic din Paris, și și'a relăsat praxa ca în toți anii în Karlsbad, Alte Wiese „Strauss”.

O groznică catastrofă. La Laval, cinci vagoane cu 15 lucrători au scapat pe o pantă foarte repede pe linia tramvaiului în construcție lângă Chaullund. Șapte lucrători au fost uciși și 8 răniți dintre care 3 de moarte.

Mare explozie. În Barelona o teribilă explozie de gaz s'a produs în strada atelierelor; 40 persoane au fost contuzionate sau rănite dintre care unele foarte grav.

Catastrofa de lângă Ungheni. În apropiere de Ungheni ruși între haltele Prită și Perival, calea ferată s'a adâncit un deal cu numele Perival, sau după poezia sâtenilor Basarabiei, dealul lui Petru. Dealul e înalt, cu panta revărsată repede, povănită și mănecată de apă mai multor isvoare, ce țâșnesc din pieptul lui nășipos și lipsit de o vegetație imbelșugată. În urma ploilor torențiale din zilele din urmă, malurile câte puțin începuse a se prăbuși. Mercuri noaptea — scrie „Evenimentul” din Iași — între orele 12—2 după câte-va minute dela trecerea unui tren de marfă, de odată, un șgomot surd umplu liniștea adâncă a văilor. Intrăgul deal cu o înălțime de 30 metri și pe-o suprafață de 50 metri, în tău alunecând ușor și în urmă cu repezițiune, se surpă, culcându-se de-a curmezișul căii ferate. După 40 de minute, autoritățile rusești și sute de sâteni din cătunele din împrejurimi aflând din gură în gură, dădură năvală să vadă și ei minunea cu schimbarea dealului lui Petru.

Sâtenii minună du se de așa posna, își făceau cruce, spunând, că întâmplarea asta nu-i a bine. Unii spuneau, ba că dracu a vrut să-și ridice de mașina trenului, ba că țâșnia acestui metal a unit dealul. Alții mai bătrâni și mai hâtri legănând din cap spuneau, că-i semn de război, că încurcând sfântul Țar are să poarte lupte lungi cu Turcii și că la urma urmelor Țarul are să dăruiască lui Vodă Carol Basarabia, ca să se întorcă la Moldova, matca ei.

Doi sâteni trecând în acel moment au fost prinși sub malurile dealului.

Nu trecu mult dela întâmplarea catastrofelor, când se apropia și trenul de călători din Chișineu. Care fu mirarea trenului, când zări din depărtare în fața liniei coșogeamite deal. De odată trenul a fost oprit. Călătorii înspăimântați săriră din vagon. Călătorii trecură de cealaltă parte înconjurând dealul, pe o cărare lăturănică. De aci cu o mașină și c'un vagon, i a transportat până în Urgheniș ruși, la podul de fier.

„Biblioteca Noastră” Au apărut de curând două broșuri: Nr. 38-39: Legende și alte scrieri, de V. Alexandri, cu portretul autorului, — preț 56 fileri; și Nr. 42: Literatură Poporală aleasă din diferite colecțiuni, de E. Hodoș, — 28 fil.

Doritorii de a-și procura aceste prețioase publicațiuni și-le pot comanda direct dela dl. E. Hodoș, profesor, Caransebeș.

D-rul Romulus L. Crăciun
Karlsbad
Alte Wiese „Strauss”.
Consultațiuni dela 1 Maiu—15 Octomvrie.

ULTIME ȘTIRI.

Războiul sud-african.

Bruxella, 18 Iunie. Președintele republicii Transvaal, Paul Krüger, care reprezintă și pe președintele statului liber Orange, a chemat la o consfătuire pe bărbății conducători transvaalieni și din Orange, cari se

găsesc în Europa. Scopul adunării este de a se hotărî în privința raportului prezentat de generalul Botha. Toate semnele sunt că se va hotărî continuarea războiului. Krüger nici nu vrea să audă de pace, fără asigurarea independenței republicilor. Situația Burilor pe câmpul de luptă e foarte favorabilă și re- cecele biruințe întăresc tot mai mult convingerea că Anglia e istovită. *Rescoala din țeara Cap se întinde tot mai mult*; ba chiar și aceia cari în anul trecut depuseseră armele, earăși au pus mâna pe arme.

Londra, 18 Iunie. Știrile recente de pe câmpul de război, comunicatul oficial le dă în modul următor:

Comanda Sheeper a ocupat la 13 Iunie Murreyburgul și a jefuit prăvăliile. 150 buri au încungit și au prins un avantpost de 29 englezi, dintre cari 2 au căzut, ear' 2 sunt răniți. În ținutul Kakamas s'au ivit 200 răsculați, cari au luat direcția spre Sud-est.

Apropierea francezo-germană.

Londra, 18 Iunie. „Daily Express” primește din Cherbourg știrea că împăratul Germaniei va ieși întru întâmpinarea flotei germane ce sosește din China. El va fi însoțit de o flotă întreagă și se va opri la Cherbourg, unde flota de nord franceză se va alătura și ea celei germane. Președintele Loubet va merge și el la Cherbourg, în a cărui fort va saluta pe împăratul Germaniei. Întâlnirea aceasta se va întâmpla cam pela sfârșitul lui August.

„Musa Someșană, partea a II-a”, doine și cântece populare, este titlul unei dragălașe broșuri nouă de felurite poezioare populare, adunate și tipărite de curând de harnicul învățător Iuliu Budnariu Salăuțanu, din districtul Năsăudului. Noua broșură s'a tipărit în tipografia „Tribunei Poporului” din Arad; are formatul octav mic, care se estinde pe 96 pagini și cuprinde bucăți în adevăr frumoase și bine alese din comoara bogată a poeziei noastre populare.

Se poate procura dela administrația „Tribunei Poporului” cu preț 15 cr. (30 fileri) exemplarul, trimițând încă 5 cr. (10 fileri) pentru porto postal. — Nu de rivna de câștig material a fost condus nici colectantul, și nici tipografia noastră editoare la tipărirea acestei broșuri, ci numai de dorința curată, de-a reda poporului în formă tipărită o parte din frumoasa și bogată lui comoară poetică.

Fără a reflecta deci la vr'un rabat la cumpărare, broșura fiind atât de ieftină, domnii preoți și învățători, dela sate și orașe, vor face un deosebit de bun serviciu poporului, procurând un număr mai mare de exemplare, pentru a le distribui, cu preț 15 cr. (10 fileri) indicat, între cărțurarii din comunele lor.

PARTEA LITERARĂ.

Despre Țiganiada lui Budai-Deleanu

de

G. Bogdan-Duică.

(Urmare.)

Trec acum la ecurile prinse în Țiganiada din al doilea front al luptei lui Iosif, front îndreptat contra nobililor. Aici îndem- nurile lui nu sunt numai iosefiniste, ori politice; toate literaturile veacului XVIII erau bogate în satire și altfel de scrieri împotriva nobilimii; în special erau bogate literaturile ce-l încunjurau pe Deleanu, cea austro-

germană¹⁾, cea italiană²⁾ care pe-atunci: cultivată foarte mult la Viena, cea polonă³⁾ cea ungără; din toate părțile poetu: împins spre satira nemeșului.

Ca și în chestia bisericăască, ¹ma unește în aceeași strofă pe papa dela Rie, cu patriarhul din Constantinopol, batj- rindu-i pe amândoi, așa împreună Budai^{si} în această chestie pe nemeșul ungaro ron și pe boerul greco-român, pe care-l cu- ștea bine, pe cel dintău din viața sa până 1788, pe al doilea dela Lemberg, unde izbiau valurile vieții moldovenești din B covina, pe care el n'avea numai privilegiul, și datorită s'o judece din oficiu — și di cărți.

Impresionile din urmă se găsesc fixate în cuvinte aprinse în descripția Bucovinei. Nomiții aceștia de azi, zicea el, abia p- fi priviți ca Moldoveni veritabili⁴⁾, er- străini; sunt mândri ca Turcii, și Grecii și lacomi ca Jidanii⁵⁾. De alt- borilor celor vechi nu le iartă neur- neunire care fu pricina supune- lor și la urmă pierderea stăpânirii nești⁶⁾.

Impresionile din Ardeal au ⁷⁾ l-lui timpurii, mai multe, mai adânc. P- născuse într-o regiune plină de ne- intrigă! comitatul Albei, la anul 1786, tot stească zeci și-patra ori douăzeci și cince și cum era o familie de nobil; în comitatul⁸⁾ lea bu- doare cam tot a cinci-spre-zecia era nobilă⁹⁾. Mulți, foarte mulți erau Români maghiarizați și n- Acestora Deleanu nu le iartă răutatea și lipsa de ¹⁰⁾ iotiar

Impărtășind și ¹¹⁾ lea n- ale lui Rousseau dă ¹²⁾ vent — vorbind și el

O tu nobilitate adevă
Pe care dintru domnie-o
Preputința cea privilegia

și mai la vale:

Acum tu gezi numai prin
La neamuri de noi varvar
Și-a căror merituri nu se
În hrtii cu slove înaurite

1) Pomenesc aici, ca fiind mai pe Blumauer, care oftează în Die D p. 18).

Wo sind, wo sind die Männ
Ah, längst entflohn aus Berg

și care în Erzählung der Ritter (IV strămoșilor germani medievale le-a Plutarch pentru-ca să poată fi în ce sunt azi Grecii și Romanii în

2) Amintesc aici că în literatură critici religiei și degenerații nobili satii de Menzini, mort pe la început XVIII; că Niccolò Forteguerri († eră nouă a satirei italiene, care de transmută persoanele prezentului în ti — procedeu pe care-l găsim aplicat și Forteguerri, atacând biserică, a fost Pe nobili i-a satirisat și democrații rini, punând față în față pe nobili modern. Parini a murit la 1799. († 1786), contele d'Elci, au făcut tot

3) În Polonia, din care Austr de mult o parte, trecutul frumos fu de Staszic († 1826), însope adoratorul Staszic descrie și ticăloșile magnatilor wicz († 1746) asemenea era contra șlea spiră de trecut. Literatură satirică pol- se distinsese, încă înainte de 1780, l joecorind pe călucări și luând (în My. Deleanu, drept motiv o tradiție popor- vusese timp să piardă puterea ei as- ranilor. Se poate și ca Budai să fie literatură nu numai din auzite, ci Lemberg pare că era un loc fav- lingvistice. Samuil Vulcan, episcopul când s'a întors de acolo, la 1792, s trat pe lângă alte științe și cu cuno- franceze, italiene și polone (Album Foala pentru minte, 1840, p. 47). Br- chiar trebuință de limba polonă, ar vește și el, ca Vulcan.

Dar, comparația cu satira ita- lonă n'am putut-o face încă în mod această lucrare voiu reveni altă-dat- face altceineva.

4) Gazeta Bucovinei, Nr. 14.

5) C. I, str. 13, notă.

6) Herrmann, II, p. 102. Bude str. 8) că Beecher era din Huned în acest comitat, și acum sunt mai Români, sau trăgându-se din gurește, dar vor să fie Unguri.

7) C. II, 8, 5, 10, 11; V.

8) Discours sur l'origine de l'inégalité parmi les hommes

(Va urma).

Editor. Aurel Popov
Red. respons. Ioan R

„Nădlăcana“

institut de credit și economii, societate pe acții în

NĂDLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000 coroane în 1000 bucăți acții à 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși 5% interese.

545 —16

Direcțiunea.

„Mureșanul“

stitut de credit și economii, societate pe acții în

MARIA-RADNA.

lat și deschis în 15 Noemvrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acții de fl. 100.

credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

—16

Direcțiunea.

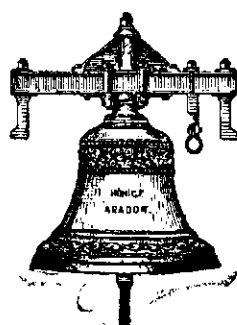
Frideric Hönig

Turnătorie de clopote și metal, fabrică de pompe, arangeată pe motor de vapor,

Arad, strada Rákóczy Nr. 11-28

S'a fondat la 1840.

Premiată la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de platire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg., invenție proprie, cari au avantajul că, față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și aceluiasi clopot tare și cu sunet odânc, — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului.

Recomandă totodată clopotele de fer, ce se pot învârti și postamentele de fer, prin a căror întrebuințare clopotele se pot scuti de crepat și chiar și cele mai mari clopote se pot trage, fără-ca să clătine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învârti, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supra-solvire nelsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimite gratis.

19—52

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

coroana flier

„Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu cărți geografice — — — — — „ —70 „

„Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, — — — — — „ 2.— „

„Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu, — — — — — „ —80 „

„Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, — — — — — „ 2.— „

„Principiile politice“, după Dr. T. de Holtzendorf, de T. Păcățeanu — — — — — „ 4.— „

„Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popoa, profesor în Brașov. — — — — — „ 2,50 „

„Al pentru neaterare“ de George Coșbuc. — — — — — „ 1,20 „

„ — de Petru Vancu, — — — — — „ 1.— „

„Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga. — — — — — „ 3,60 „

„ — de Sextil Pușcariu. — — — — — „ 1,60 „

„ — de Sextil Pușcariu. — — — — — „ 5.— „

„ — de Ioan Iosif Secepu, — — — — — „ 1,50 „

„ — de Ioan Iosif Secepu, — — — — — „ 1,20 „

„ — de Ioan Iosif Secepu, — — — — — „ 2.— „

„ — de Ioan Iosif Secepu, — — — — — „ 1.— „

La comanda să se mai adauge de fle-care op 10 flieri spese postale.